

Malte Sehested.
Af **Thyra Sehested.**

Malte Sehested, Søn af Claus Maltesen (Sehested) til Høiris og Fru Anna Lykke, blev født den 13. November 1596 paa Arnsborg Slot paa Øsel¹⁾, hvor hans Fader var Statholder. Sin Barn- dom tilbragte han i Hjemmet, hvor hans Forældre med al Omhu holdt ham til Guds frygt og Lærdom, indtil han ved Femtenaars- alderen sendtes ud i Verden.

Hans Fader var paa sine Reiser kommen i Forbindelse med den polske Feltherre, Jan Carol Chodkiewicz, som var Lithauens Storhetman og havde Overanførselen over Tropperne i Lifland i Kong Sigismund III.'s Krig med Sverrig, hvor han havde indlagt sig megen Berømmelse, især da han ved Kerchholmen seirede over en femdobbel Overmagt. Denne udmærkede Hærfører havde gjentagne Gange bedet Claus Maltesen, om han for gammelt Ven- skabs Skyld vilde betro ham en af sine Sønner. Malte Sehested havde Lyst til Krigsvæsenet, og Chodkiewicz vilde jo være en he- lig Herre for ham at tjene, men han var Katholik og hans Land katholsk. Da imidlertid den polske Feltherre gav »høi Forsikkring« om, at Malte Sehested ikke blot maatte blive i sin Religion, men ogsaa skulde have Tilladelse til at reise bort to Gange om Aaret for at communicere*), besluttede hans Forældre at sende deres Søn til ham.

Fru Anna var meget bedrøvet ved Tanken om, at han skulde drage til Polen, til et »overmodigt og andre Nationer fjendsk og gramt Folk«, hvis Art og Natur maatte være ham fremmed. Hendes unge Søn gav hende da ved Afskeden et Blad Papir, hvorpaa han havde skrevet disse Ord af David: »Befal Herren dine Veie, haabe paa ham, han skal vel gjøre det«. I Følge med to liflandske Herremænd, Caspar Stockelberg og Reinholt Anreep, reiste altsaa Malte Sehested, 1611, til Polen, indstillede sig hos Chodkiewicz og traadte i hans Tjeneste. Han deltog med sin Herre i Krigen i Lifland og var med i alle forefaldende Træfninger. Men i Efteraaret (1611) kaldtes Chodkiewicz til Krigsskuepladsen ved Moskau.

Kong Sigismund havde blandet sig i Ruslands Forhold, som vare komne i frygtelig Forvirring ved de Tronstridigheder, som

*) I Ligprædikenen over Malte Sehested, som beretter dette, tilføies: »Hvilket den salig Mand og gjorde, saa længe han var i Polen, naar han i Krigen ikke var forhindret i nødvendige Occasioner«.

opstode efter Zar Feodor Ivanovitschs Død, den Sidste af Ruriks Stamme. Ved at støtte de falske Tronprætendenter havde han vunden Fremgang²); efter at Zaren Schuiskoi var bleven afsat, vare Polakkerne rykkede ind i Moskau og havde besat Kreml, og Sigismunds Søn Wladislaw var bleven udnævnt til Zar. Men den polske Konge tøvede under forskellige Paaskud med at lade Sønnen komme til Rusland; navnlig sagde han, at først vilde han have Smolensk, som Polakkerne beleirede. Det syntes, som om han vilde betvinge Rusland — lægge Rusland ind under Polen. Han betalte sine Tilhængere af den zariske Skat, besatte Embeder o. s. v. Den 80aarige Patriark Hermogen kaldte da med stor Kraft Folket til Forsvar for Altre og Fædreland. Opraabet virkede, Folket reiste sig, og en Storm forsøgte mod Kreml. Men Polakkerne stak Moskau i Brand, kastede Patriarken i Fængsel og hævdede Kreml. Større og større blev Forvirringen i Rusland. I Novgorod vilde man have en svensk Prinds til Overhoved, andre Steder samlede man sig om de falske Tronprætendenter. I Juni 1611 vandt Kong Sigismund Smolensk. Men i Moskau, hvor Polakkerne regerede mere og mere hensynsløst, trængtes nu til Forstærkning mod de forbittrede Russere, hvorfor Chodkiewicz kaldtes dertil fra Lifland med sin Hær.

Malte Sehested fulgte da med sin Herre til Moskau og var med ved det Livtag mellem Polen og Rusland, som nu fandt Sted.

Chodkiewicz besatte altsaa Kreml med nye Tropper. Uagtet han havde mange Bryderier med Soldaterne, som manglede Sold, foruroligede han bestandig Fjenden, truiede ogsaa de omliggende Provindser. Hele Sommeren 1612 skaffede han Polakkerne i Kreml Proviant, som han førte ind midt igjennem Fjenderne. Han ventede blot paa Sigismund for at overlevere ham Moskau.

Men Sigismund tøvede for længe. Inden han kom, havde Zar-riget fundet sin Redningsmand. Kosma Minin, en Folkets Mand, en Slagter fra Nischnei Novgorod, klog og storsindet, kaldte sine Landsmænd til Vaaben. I flammende Ord tilraabte han dem, at det var høi Tid, at Alle, Hver og En, mødte frem til Kamp, ellers blev Sigismund Herre i Moskau. Bevæbnede Russere strømmede til i store Skarer. Alt lededes af Kosma Minin, »det hele moskovitiske Riges udvalgte Mand«, som han kaldte sig. Han vilde sætte en Zar paa Tronen, som hele Folket havde valgt. Til Anfører for Opbuddet udsaa han den for sin Dygtighed vel kjendte Fyrst Pozarsky. Man beredte sig paa at gaa til Hovedstaden.

Det var i Slutningen af August (1612). Chodkiewicz var, som han pleiede, draget ud for at fouragere³). Da han den 21. kom tilbage med fulde Vogne, stod Pozarsky med Russerhæren ved Moskau. En heftig Kamp begyndte; den varede tre Dage,

indtil Hetmanen den fjerde Dag overvældedes, og Russerne toge Vognene.

Endnu en Gang gik Chodkiewicz dybt ind i Landet for at skaffe Levnetsmidler. Men da han kom tilbage, havde Russerne trukket endnu flere Folk til, besat alle Skandser og fuldstændig lukket Byen inde. 100,000 Mand stod for Moskau. Da Hetmanen saa, at det var umuligt at skaffe Noget ind, gik han hurtigt med Hæren tilbage til Viasma. Polakkerne i Kreml holdt sig under Oberst Struss til det Yderste; i Oktober maatte de overgive sig. Ikke længe efter valgte Russerne Michael Feodorovitsch Romanov til Zar.

Medens Malte Sehested deltog i det store Drama, der her udspilledes, døde hans Fader i Foraaret 1612⁴). Hans Moder vilde nu gjerne have ham hos sig og bad hør komme hjem, skrev ogsaa senere under hans Ophold i Polen flere Gange til ham derom; men det varede længe, inden han kunde efterkomme hendes Ønske, fordi han var saa høit »engageret i dette Krigsvæsen« og han heller ikke »fra sin Herre maatte forloves«. 1614 blev han Ritmester ved Chodkiewicz' Livcompagni.

Russerne vilde nu have de erobrede Byer tilbage og beleirede Smolensk. Malte Sehested var med, da det lykkedes Chodkiewicz at skaffe Levnetsmidler ind i den af Hungersnød haardt plagede By.

Kong Sigismund, hvis Midler vare udtømte, kunde ikke mere med nogen Kraft føre Krigen. Stænderne i Polen havde hidtil betragtet den som Kongens Krig⁵); men i Sommeren 1616 besluttede de endelig at fortsætte den med offentlige Midler. Hvad de bevilgede, blev dog kun Lidt. Den øverste Ledelse overdroges den unge Prinds Wladislaw, idet der medgaves ham Commissairer, et Raad af erfarne Mænd, og Chodkiewicz fik Overbefalingen over Hæren. I Foraaret 1617 drog da Malte Sehested igjen med Hetmanen i Felten mod Russerne.

Polakkerne indtog Drohobuiz og Viasma og trængte frem til Mozaisk. Men hvad der her kunde have været udrettet, da Fæstningen i dette Øieblik var uden Besætning, forstyrredes ved Mytteri blandt Tropperne for manglende Sold. Chodkiewicz slog Vinterleir i Viasma og gjorde herfra adskillige Udfald mod Russerne. Men Hæren led stor Mangel; kun med megen Vanskelighed kunde Bevillinger til Krigen opnaas hos de polske Stænder. Polakkerne søgte Underhandling med Fjenden, men Russerne vilde ikke høre om Fred.

I Forsommeren 1618 gik Wladislaw og Chodkiewicz atter ud med Hæren, en Hær næsten uden Sold og Proviant. Paa disse Tog gik Malte Sehested meget igjennem, udstod »med flere kække Soldater og Cavalerer mange vaagne Nætter med Hunger, Frost og Kuld«.

Man gik igjen mod Mozaisk. Denne Fæstning var nu sat i Forsvarsstand og havde faaet en stærk Besætning, og Zaren sendte den yderligere en anselig Troppstyrke til Hjælp. Chodkiewicz søgte forgæves at bevæge Fjenderne til et afgjørende Slag; de sad sikkert inden for Murene, hvor Hetmanen for manglende Beleiringskyts ikke kunde gjøre dem synderlig Skade. Den polske Hær var blotet for Alt — den manglede baade Heste, Vaaben, Munition og Proviant. Mange forlode Hæren, Mange døde af Sult. Ved Begyndelsen af Oktober var Hæren svunden ind til 1000 Ryttere, foruden de paa Fouragering udsendte Afdelinger. Commissairerne foresloge nu, at man skulde gaa mod Hovedstaden, fordi efter Kongens og Stændernes Forlangende Krigen skulde være endt inden Aarets Udgang, og et saadant Angreb vilde kunne gjøre et for Resultatet gavnligt Indtryk paa Fjenden. Som Sagerne stod, skulde dette dog synes en umulig Tanke. Men da meldte der sig uventet 20,000 saporogiske Kosakker til Tjeneste hos Wladislaw, og saaledes forstærket bestemte Chodkiewicz sig til at gaa mod Hovedstaden.

Natten mellem den 10. og 11. Oktober stormede han Moskau. Malte Sehested var i Kampen »idelig og i al farlig Occasioner« hos Hetmanen⁶). Da Chodkiewicz' Hest blev skudt under ham, gav han ham sin og erobrede sig selv en anden. Han fik i dette Slag et Saar i Benet, som hans Liv igjennem til Tider voldte ham Men. Stormen blev tilbageslaaet, men Hensigten var naaet; dette Angreb havde gjort Russerne betænkelige og tilbøielige til Fred. Kort efter sluttedes samme Aar (1618) en Vaabenstilstand paa 14 Aar i Divilina; Polakkerne beholdt Smolensk.

Men Malte Sehesteds Krigerfærd i Polen var ikke hermed forbi. Han skulde endnu kæmpe mod Tyrken, Europas frygtelige Fjende. Samtidig med den russiske Krig havde der været Stridigheder ved den moldauiske Grændse med Tartarer og Tyrker. 1620 udbrød Krig⁷). De i Antal langt underlegne Polakker led to store Nederlag den 20. September og den 9. Oktober. Anføreren, den gamle ansete Kronfeltherre, Zolkiewski, faldt. Den tyrkiske Sultan Osman beredte sig nu til at gaa mod Polen med hele sin Magt.

Forfærdelse greb det truede Land. Rigsdagen indkaldtes, og det besluttedes at opbringe og besolde en Hær paa 30,000 Mand og kalde et Antal Kosakker til Hjælp. Kongen vilde selv have taget den øverste Ledelse, men Prinds Wladislaw kom i hans Sted. Tyskland sendte et Hjælpekorps. 20,000 Kosakker kom til. Chodkiewicz valgtes med alle Stemmer til Høistbefalende over Hæren.

I Sommeren 1621 drog han i Felten⁸), gik i August over Dniester og slog Leir ved Hotin ved den moldauiske Grændse i en udmærket Forskandsning, hvor han med stor Bravour holdt en Tyrkerhær

paa c. 300,000 Mand Stangen. Malte Sehested var med i denne Krig og tog med egen Haand en Standart fra Tyrkerne. Chodkiewicz døde under Beleiringen den 24. September. Den 9. Oktober (1621) sluttedes en foreløbig Fred; Tyrkerne maatte gaa bort fra den polske Grændse. Samme Aar vendte Malte Sehested tilbage til Danmark hjemførende den tyrkiske Standart*). Chodkiewicz skal have elsket ham som en Søn⁹).

I Foraaret d. A. har han været hjemme paa et Besøg. Hans Moder skiftede med sine Børn i April 1621, og han var tilstede ved denne Leilighed¹⁰).

Efter de ti Aars Krigstjeneste i Polen blev Malte Sehested dog ikke længe i sit Hjemland. Med sin to Aar yngre Broder Mogens reiste han til Frankrig¹¹), hvor Krig syntes at ville bryde ud med Spanien; der vilde han være med. Det kom dog ikke til Krig. Han blev da en Tid med Broderen i Frankrig for at lære Landet at kjende og tilegne sig Sproget. Under dette Ophold kom hans Fætter, Christen Thomesen (Sehested) paa sin Gesandtskabsreise til Nederlandene, Frankrig og Spanien til Paris. Her traf Brødrene sammen med ham, sluttede sig til ham og fulgte ham som Cavalerer til Spanien, hvor de bleve i c. tre Maaneder, indtil Gesandten havde bragt Sagerne til Afslutning og skulde reise hjem. Malte Sehested havde nu til Hensigt at drage til Malta for igjen at slaas med Tyrken. Men da hørte han, at det trak op til Krig mellem Kong Christian og Keiseren. Han opgav da sin Plan og reiste til Danmark, hvor han »udmunderede sig« med 12 Heste og stillede sig til Kongens Tjeneste.

Han var med i Slaget ved Lutter. Og han var der ikke for Intet. Da, efterat Slaget var tabt, paa Veien til Wolfenbüttel Kongen styrtede med Hesten¹²), vendte Malte Sehested sig med de faa Tilstedeværende mod de forfølgende Fjender og sloges med dem, indtil Kongen havde faaet Wenzel Rothkirchs Hest og var frelst. Siden kom han til Kongen i Wolfenbüttel.

Tilly oversvømmede nu næsten hele Brunsvig og Verden. Kong Christian samlede og mønstrede sin medtagne Hær i Wolfenbüttel og gjorde sit Yderste for at bringe Sagerne paa Fode. I Oktober

*) Ligprædiken over Malte Sehested.

Idet Chodkiewicz' Kampe mod Tyrkerne omtales, siges her: »Og i samme Bataille haver den salig Mand med egen Haand selv erobret fra de Tyrker denne Standart, som nu for hans salig Lig idag er ført«.

En Meddelelse i Ligprædikenen, at Malte Sehested meldte sig til Tjeneste hos den danske Konge med 12 Heste i de schauenborgske Stridigheder, maa da bero paa en Feiltagelse, idet disse Stridigheder endte i Slutningen af Juni 1621, og han jo var i polsk Tjeneste endnu i August dette Aar, eftersom Chodkiewicz' Tog mod Tyrkerne, som Ligprædikenens Forfatter synes at henføre til et tidligere Tidspunkt, først foretoges i August 1621.

tog han Vinterkvarter i Bremen og lod Stade befæste. En overordentlig Skat maatte udskrives. Paa et Møde i Odense i Februar 1627 erklærede Adelen sig villig til at bidrage til Landets Forsvar¹³⁾ og forpligtede sig til at give Femteparten af sin Indkomst af Landgilde, samt 2 p. c. af sine Rentepenge, endvidere af hver Læst Hartkorn en Tønde Hartkorn halv Rug og halv Byg, Sædegaardene undtagne. Malte Sehesteds Bidrag af Korn var c. 19 Tønder Rug og c. 19 Tønder Malt.

Ved denne Tid lod han bede om Sophie Pedersdatter Brahe (f. 1580), Enke efter Rigsmarsk Peder Munk til Estvadgaard (f. 1534)¹⁴⁾. Hun blev ham tilsagt 1627 i Aalborg, hvor da Brylluppet stod den 22. April s. A. Sophie Brahe havde 24 Aar gammel ægtet den 46 Aar ældre Rigsmarsk, med hvem hun var gift i 19 Aar; fire Aar efter hans Død ægtede hun, altsaa nu 47 Aar gammel, den 16 Aar yngre Malte Sehested. En Datter, hun havde af Ægteskabet med Peder Munk, var død for tre Aar siden. Hun bragte sin Husbond Sæbygaard*) i Nørrejyland, og her toge Ægtefællerne Ophold. Samme Sommer i August kom Maltes lille fireaarige Søstersøn, Peder Juel, i Huset hos dem; han var Søn af Erik Juel til Hundsbæk og hans Hustru, Sophie Sehested, Maltes ældste Søster.

Men snart fordreves de Nygifte fra Hus og Hjem. De Keiserlige vare gaaede over Elben — 70,000 Mand. Kongens tyske hvervede Ryttere flygtede op i Jylland, og Wallensteins Skarer oversvømmede Halvøen brændende og plyndrende. Og de kongelige Hvervede vare ligesaa tøilesløse og røveriske som Fjenden. Det blev umuligt at forsvare Jylland; Kongen kunde kun opbyde Alt for at hindre Fjenden i at gaa over til Øerne. Jylland maatte foreløbig opgives. Alle, som blot kunde, Adelsmænd, Geistlige, Borgere, flygtede for de vilde Banders Plyndringer og Mishandlinger; endel til Halland, endel til Øerne, Andre til Norge. Malte Sehested og hans Hustru med den lille Fostersøn toge til Halland.

I Forening med 14 andre jyske Adelsmænd, som vare gaaede til Halland, underskrev Malte Sehested en Henvendelse til Rigsraadet af Marstrand den 28. Oktober 1627¹⁵⁾, hvor de udtale, hvorledes de med Flere, først af H. K. M.'s egne Krigsfolk, Rytteri og Soldater, paa deres Huse, Gaarde, Tjenere og Formue ere blevne plyndrede, ilde trakterede og overfaldne; saa og desligeste strax derpaa blevne overilede af Fjenden, saa at de derover have maattet forlade Hus og Hjem med hvis mere Formue, de der havde, og begive sig med Hustruer og Børn i Landflygtighed, formedelst de, det Gud forbyde, ikke vilde falde fra deres rette Øvrighed, Herre

*) I Fortegnelsen paa det ved Odensemødet bevilgede Korn, som ydedes Philippi Jakobi Dag, nævnes Malte Sehested »til Sæbygaard«.

og Konge saa at deres Jammer og Elendighed næsten er større (det Gud allermægtigste kjendt er) end de gide eller kunne skriftligen formelde«, og bede Raadet virke til, at Fædrelandet »af samme nye Herskabs Gevalt, som ellers allerede synderligen ud mod Søkanten sig fast gjør og befæster«, maa blive befriet enten ved en god Fred eller og »ved Magt at uddrive Fjenden, thi ellers synes det aldeles og plat at være ude med os«.

De jydske Adelsmænd, som vare gaaede til Sjælland, indgave ligeledes en Begæring til Raadet, hvor de navnlig klage over de kongelige tyske hvervede Rytteres Plyndringer og oprørende Ugjerninger og bede Raadet betænke, hvorledes Skaden kan erstattes, samt virke for, at der kan blive sluttet Fred. Ogsaa den skaanske og sjællandske Adel henvendte sig til Rigsraadet angaaende Landets store Nødstilstand.

Efter at have forhandlet med Kongen meddelte Raadet Adelen K. M.'s Beslutning¹⁶), at alle tjenlige Midler skulde forsøges for at opnaa en tryk Fred. Og Raadet fik Ordre til at deliberere om, hvorledes de Skadelidte bedst kunde hjælpes. Kongen vilde gjerne hjælpe dem paa Fode; »endog Ingen«, siger han i et Brev til Rigsraad Jakob Ulfeldt, »haver større Aarsag til sig at undskildige end jeg, som haver mist tvende Fyrstendom og den største Del af dette Rige«. »Og meen jeg, at ingen Christianus bør sig at undskildige at gjøre sin Jævnchristen Hjælp, naar han trænger. Geistligheden er befalet at deliberere, hvorledes de Fordrevne af deres Orden kan hjælpes. Naar nu Sligt paa Eders Side ogsaa skeer, vil det give en stadtlig Harmoniam¹⁷).

Men i halvandet Aar stod de Keiserlige i Jylland.

Den 7. Juli 1628 gav Kongen Malte Sehested Sæbygaard i Sjælland (Løveherred, Holbæk Amt) i Forvaltning for samme Afgift, som Ernst Normand havde svaret, der hidtil havde været forlenet med den¹⁸). Kort efter kom Kongen i Tanker om, at Gaarden var bleven forpagtet til Ernst Normand paa fem Aar, som endnu ikke vare helt forløbne, hvorfor han ved Brev af 28. August¹⁹) tilkjendegav Malte Sehested, at Bevillingen maatte forstaas saaledes, at han først maatte overtage Gaarden, naar de fem Aar, paa hvilke den var forpagtet til Ernst Normand, vare forløbne, som var til Philippi Jakobi 1629; indtil da skulde Avlen følge Ernst Normand, »med mindre han med ham derom kunde forenes«. Men »sin Værelse« paa Gaarden maatte Malte Sehested have ogsaa i denne Mellemtid.

Nogen Tid efter fik han den 28. September²⁰) Bevilling paa 200 Læs Ved af Sæbygaards Skove og Tilladelse til at fiske til sit eget Bord i de tilliggende Søer.

Sæbygaard skal have tilhørt Esbern Snare, der, som det for-

tælles, døde der ved et Fald paa en Trappe. Det blev saa siden et kongeligt Len.

Da ved en lykkelig Vending af de politiske Forhold Freden i Lybæk var kommen istand i Mai 1629, maatte Malte dette Efteraar være med ved et Skifte — efter tre af sine Brødre²¹). De to vare faldne i Krigen; den ældste, Major Niels Sehested til Bækmark, blev skudt paa Elben 1627, den anden, Major Jens Sehested til Holmgaard, faldt den 12. Juli s. A. ved Lüdershausens Beleiring, den tredie, yngre Broder, Claus Sehested, døde under Krigen af Sygdom i Hamborg 1626. Der var tyndet ud mellem Brødrene! Og hans Broder Mogens havde faaet den høire Arm skudt af, da han var med Kongen ved Vismar i April 1629.

Hans Søster, Sophie, Erik Juels, som under Krigen havde opholdt sig i Norge med sine smaa Børn, var ved Pinsetid vendt tilbage til Jylland, efter i Opslo at have født den Søn, der fik Navnet Niels Juel. Den lille Peder Juel, som nu havde været to Aar hos sin Morbroder, kom da i September s. A. tilbage til Forældrene²²).

1631 gik Sæbygaard (det kongelige) over til Wenzel Rothkirch²³). Malte Sehested har da nu saameget mere kunnet tage sig af sit jydsk Gods efter den ødelæggende Krig. Et Mageskifte mellem ham og Kongen i dette Aar viser ham ifærd med at samle og afrunde. Han synes nu at have haft nogle rolige Aar med sin Hustru paa deres Gaard Sæbygaard i Jylland. Fru Sophie havde Hjerte for de Fattige, ligesom det ogsaa er sagt om Malte Sehested, at han havde »stor Medlidenhed med de Fattige og Nødtørftige og aldrig lukkede sin Haand til for dem«²⁴). Med sin Husbonds Samtykke eftergav hun Volstrup Kirke, deres Sognekirke, en betydelig Gjæld.

I Efteraaret 1631 finde vi Malte Sehested ved Enkedronning Sophies Begravelse i Roskilde²⁵). Hans Hustru var ogsaa tilstede.»Og efterdi vi agte i Guds Navn høib.^{te} Vor kære salig Fru Moder at lade begrave i Roskilde Domkirke den 14. November nu førstkommende«, lyder det i Tilsigelsen, »da bede Vi Dig og naadigst begære, at Du vilde rette Dig efter at møde tilstede udenfor Vor Kjøbstad Roskilde om Løverdagen tilforn, da hendes Kærligheds Lig at undfange og indfølge, og om Mandagen med Din christelig Nærværelse høib.^{te} Vores kære salig Fru Moders Begravelse ære. Sammeledes bede Vi Dig og naadigst begære, at Du efter samme Tids Leilighed vilde tage Din Hustru og hendes Jomfruer med Dig, at hun og paa samme Tid kunde være tilstede og siden høib.^{te} Vores kære salig Fru Moders Lig til sin Begravelse følge. Dermed sker Os synderligen til Villie«.

Tre Aar senere træffe vi dem paa Kjøbenhavns Slot til Prinds Christians Bryllup med Prindsesse Magdalene Sybille af Sachsen den 5. Oktober 1634²⁶). Malte Sehested har med den øvrige Adel

været med i Processionen ved Prindsessens prægtige Indtog i Byen, hvor alle Gader, som hun skulde passere, vare besatte med bevæbnede Borgere. I den store Forsamling ved dette eventyrligt pragtfulde Bryllup mødtes han med sin Broder Mogens og hans Hustru Lisbet Gyldenstjerne, sin Søster Sophie og hendes Husbond Erik Juel, sin Søster Karen, Tyge Kruses unge Enke, som i tre Aar havde været Hovmesterinde for de yngre Børn af Kongens Ægteskab med Kirsten Munk, sin Fætter Rigscansler Christen Thomesen, som ved denne Leilighed blev Ridder; og sin Farbroder den tidligere Rigsmarsk Steen Maltesens Enke, Anna Brahe. Samtidig feirede Kongen sin Datter Frøken Sophie Elisabeths Bryllup med Statholderen i Holsten, Grev Pentz.

I Aaret 1637 tilbyttede Malte sig Gaarden Boller i Børghlum Herred fra Svogeren Erik Juel mod en Fjerdepart, han havde i Høris²⁷).

Men samme Aar i Oktober blev hans Hustru syg; Svagheden tog til, og den 1. April 1638 døde hun paa Sæbygaard med inderlig Tak til sin bedrøvede Husbond for den Kærlighed og Omhu, han al Tid havde vist hende, ikke mindst under hendes langvarige Sygdom. Hun blev bisat den 23. April i Vor Frue Kirke i Aalborg, senere begravet i Volstrup. Ved hendes Død tilfaldt Sæbygaard hendes Broder, Otte Brahe.

I dette Aar afholdtes et Stændermøde i Odense for at skaffe Midler til Afhjælpning af Landets stadige Pungenød²⁸). Adelen bevilgede her 24 Skilling af hver Tønde Hartkorn samt to Procent af sine udestaaende Kapitaler og gik ind paa af hver 150 Tønde Hartkorn at stille en af sine Bønder til Soldat. I den herhen hørende Fortegnelse paa Hartkornet nævnes Malte Sehested »til Boller« med 393 Tønder.

1639 foretog han et Mageskifte med Kongen²⁹), hvorved han skulde have to Gaarde og et Bol i Aastrup Len, mod at han til Kongen afstod noget Gods, han havde i Skanderborg Len i Kongens Vildtbane; Gunde Lange og Erik Juel fik Befaling til at besigtige Gaardene; »ligne og lægge, saa begge Parter skete Skel og Fyldest«.

I Begyndelsen af 1640 lod Malte Sehested bede om Jomfru Margrete Reedtz hos hendes Fader, Rigsraad Frederik Reedtz til Tygestrup. Hun blev ham tilsagt i Viborg Snapsting den 2. Februar³⁰), og den 25. September gjorde Frederik Reedtz deres Bryllup i Viborg.

Malte Sehesteds første Ægteskab havde været barnløst; nu fik han den Lykke at se Børn blomstre op om sig. 1641 (?) fødtes Sønnen Claus, 1642 (?) Sønnen Frederik og 1643 Datteren Birgitte Sophie.

I November 1642 se vi ham med sin unge Hustru paa Kjø-

benhavns Slot til hans 13 Aar yngre Broder Hannibal Sehesteds Bryllup³¹⁾ med Frøken Christiane, Kongens Datter af Ægteskabet med Kirsten Munk, og Ebbe Ulfeldts med Christianes Tvillingsøster Hedvig, som stod samme Dag. Meget prægtig var denne Bryllupsfest. Rigsraadet var indbudt og alle Sjællands Lensmænd. Hannibal Sehested havde ogsaa faaet Lov til at indbyde begge de kongelige Prindser. Malte mødtes her med sin Moder, sin Broder Mogens og hans Hustru, sin Søster Sophie og hendes Husbond og sin Søster Birgitte med hendes Husbond, Hans Lykke til Krabesholm.

Det følgende Aar, 1643, blev han Lieutenant ved Mogens Arenfeldts Compagni af den jydsk Rostjeneste.

Krigen kaldte nu igjen paa Malte Sehested. I dette Aar var det, at Torstenson uden Krigserklæring faldt ind i Danmark. Med hvad der i en Hast kunde samles af Ryttere i Jylland, c. 1500, skulde Oberstlieutenant Friedrich v. Buchwald søge at hindre Fjendens Fremrykken. Malte Sehested var her med³²⁾. Paa Høiderne Nord for Kolding stødte Ryttercorpset den 9. Januar 1644 sammen med de Svenske. Efter en haard Kamp med stort Mandefald mod den langt overlegne Fjende trak 800—900 Mand, blandt hvilke Malte Sehested og hans faa tilbageværende Underhavende, sig ind i den forskandsede Leir ved Snoghøi, hvor Rigsmarsken, Anders Bille, var med 5—6000 Mand. De Svenske udtalte om denne Kamp, at de Danske havde værget sig meget tappert, men at de hindredes i Træfningen af deres tunge Kyradser og i Tilbageetoget af deres for fede Heste. Torstenson begyndte nu at beskyde Forskandsningen; men da denne ikke egnede sig til et længere Forsvar, trak Rigsmarsken sig med de Buchwaldske Ryttere og det bedste af sit Mandskab samt sine Kanoner og Faner over til Fyen. Nogle Dage senere overgaves Skandsen. Fjenden vilde nu strax gaa over paa Øerne, begyndte allerede at gjøre Forberedelser dertil. Men det hindredes af Kongen og Rigsmarsken.

Malte Sehested var under Krigen Ritmester, synes at være bleven det ved dens Begyndelse³³⁾. Ved Brev af 6. Marts overdrog Kongen ham at føre Halvdelen af de sjællandske Ryttere. Ritmester Vincents Bille til Valbygaard skulde føre den anden Halvdel.

Rubeck Pors blev Malte Sehesteds Lieutenant, og Peder Grubbe blev Cornet under ham.

I Februar var Gustav Horn faldet ind i Skaane, hvor han hurtigt bemægtigede sig Helsingborg og Lund. Det gjaldt at hindre ham i at komme over til Sjælland. Naar den svenske Flaade kom i Søen, skulde den føre Torstensons Tropper over til Øerne. Planen var jo ingen ringere, end at Torstenson og Horn skulde mødes for Kjøbenhavn.

Saa var det at Kong Christian ved Listerdyb mødte den til Sverrig udrustede hollandske Hjælpeflaade, som af ham og siden af hans Admiraler blev saaledes tilredt, at den maatte gaa tilbage til Holland, og derefter paa Kolbergerheide den svenske, som maatte søge ind i Kielerfjord. Og medens den laa indestængt der, rykkede den keiserlige Hjælpehær under Gallas ind i Holsten, hvorved Torstenson nødtes til at trække sig ud af Jylland.

Da Kongen i August kom tilbage fra Søtoget, kunde han vende sig mod Gustav Horn, som havde det Meste af Skaane inde og stod for Malmø. Den 14. skrev han til Malte Sehested, at han den 24. skulde møde i Kjøbenhavn med sit Compagni, som han forinden skulde forsyne med en Marketender, »dog at Alting dermed tilgaar det stilleste, og uformærkt mest muligt er«³⁴). Et ligelydende Brev fik Vincents Bille. Den 20. skrev imidlertid Kongen til de to Ritmestre, at »efterdi anderledes siden var bleven forordnet,« skulde de indtil Videre blive stille liggende med deres Compagnier. Men ved Maanedens Slutning sendte Kongen Rigsmarsken med c. 6000 Mand af det sjællandske og fyenske Krigsfolk til Skaane³⁵). Blandt disse var da Malte Sehested. Den 5. September trak Marsken ud af Malmø med alt sit Rytteri for at lokke Fjenden til Slag; men Horn holdt sig klogelig tilbage. Nogle Dage efter kom Kongen selv til Skaane. Horn maatte trække sig bort fra Malmø. Baade Oberst Frederik Stenbock og Generalmajor Lars Kagge havde de Svenske maattet sende fra Skaane til Vestergötland for at beskytte dette Landskab mod Hannibal Sehested, som stadig foruroligede dem ved Indfald i deres eget Land. Horn trak sig mere og mere Nord paa, Kongen efter med en anselig Styrke. Alt tegnede godt — da kom den store Ulykke med Flaaden, da den hollandske Flaade, som var kommen tilbage, og den svenske, som var sluppen ud af Kielerfjord, forenede — 40 Skibe — tilføiede 17 danske Skibe Nederlaget ved Lolland. Kongen afbrød nu Felttoget i Skaane for at væрге Øerne. Krigsfolket, som han hurtigt vilde have bragt tilbage, overdrog han Malte Sehested at overføre³⁶). Paa samme Tid besatte de Svenske igjen Jylland. Stillingen var nu helt forandret. Kun fra Krigsskuepladsen i Norge kom gode Efterretninger. Men i Danmark vare Ulykkerne overvældende. Et Felttog mod Wrangel blev uden Resultat, vel nærmest paa Grund af Uoverensstemmelse mellem Rigsmarsken og Prinds Frederik, som førte de slesvigske og holstenske Tropper. Fredsunderhandlinger aabnedes da i Februar 1645.

I Juni fik Malte Sehested og Vincents Bille Befaling til at skrive til Adelen i Sjælland angaaende Ordenen med deres Rostjeneste³⁷). Da Freden var sluttet i Brømsebro, fik Wenzel Rothkirch den 3.

September Ordre til at gjøre Afregning med Malte Sehested »og alle hans underhavende geworbene Officerer«.

I Marts dette Aar mistede Malte sin Moder. Vi hørte hvorledes han trøstede hende, da han som Femtenaarig skulde drage til Polen — trøstede hende paa en Maade, der vidnede ikke blot om hans sønlige Følelse, men ogsaa om hans faste Tro. Denne Tro var altid levende hos ham, døvedes ikke af de mange Aars Krigstummel³⁸). Knud Poulsen Kolding, som 1647 blev hans Sognepræst, fortæller, hvorledes han, da han var bleven udset til Embedet, fremstillede sig for sin tilkommende Patron, og hvorledes Malte Sehested da paalagde ham disse Ord, som han vilde have siden med Ed bekræftet: »At har Gud Dig til min Sognepræst og Sjælesørgør ordineret og beskikket, aldrig skal Du det med mig vide, aldrig skal Du det om mig høre, som Dit Kald tilhør og min Samvittighed paarør, Du mig jo derom skal advare og paaminde. Hvis Du det gjør, enten jeg Dig adlyder eller ikke, skal Du være fri, hvis ikke, skal Du være tiltænkt det for Gud at svare«. Videre udtaler Knud Poulsen, som blev hans Præst til hans Død, at Alle, som have kjendt Malte Sehested, maa »give ham det Vidnesbyrd, at der aldrig hos ham var en hoffærdig Gnist eller Blodsdraabe; den ringeste Bonde eller Tjener«, han havde, »var han ligesaa villig at handle og tale, som den, der ham kunde være lig baade i Byrd og Blod«.

Efter sin Moder arvede Malte Rydhave. Hun havde kjøbt denne Gaard 1615 af Albert Rostrup³⁹). Det nærliggende Vinderup Hovgaard, som tidligere havde været en Hovedgaard, nævnt allerede 1274, men nu var en Bondegård, oprettede Malte Sehested til Ladegaard for Rydhave.

Ved Begyndelsen af 1648 bestemte Kongen, at han skulde have Stavanger Len; Holger Rosenkrands til Frølinge, som hidtil havde havt dette Len, skulde have Island istedet. Den 10. Januar skrev Kongen til Statholderen Hannibal Sehested, at han til forestaaende Philippi Jakobi agtede at gjøre denne og to andre Forandringer med Lenene i Norge⁴⁰).

Det blev en af Kong Christians sidste Anordninger. Saaret fra Kolbergerheide og vel endnu mere Smerten over Krigens Udfald havde i disse Aar taget stærkt paa ham; i de sidste Maaneder havde han været syg, og den 28. Februar 1648 døde den gamle Konge.

Malte Sehested reiste altsaa til Stavanger og drog ind i den gamle Kongsgaard, nu Lensmændenes Residents. Den 24. August var han med de andre norske Hovedlensmænd tilstede ved Frederik III.'s Hylding i Christiania⁴¹).

Det følgende Aar, 1649, fødtes i Stavanger hans yngste Søn, Jens Sehested. Af ti Børn, som hans Hustru fødte ham, naaede

sex den voxne Alder: Claus, Frederik, som blev Officer, Jens, som ligeledes blev Officer, Birte Sophie, som ægtede Jørgen Grubbe Kaas til Rybjerggaard, Sophie, som ægtede Ulrik Sandberg til Bøgested, og Anne Cathrine, som ægtede Gregers Ulfstand Høg til Vang.

I August det sidstnævnte Aar var Malte Sehested i Kjøbenhavn til Herredagen og fik da Tilladelse til at blive Vinteren over i Danmark for at varetage nogle Sager, der vare ham magtpaaliggende⁴²).

I Efteraaret 1650 skaffede han Stavanger dets første Apothek, som haardt tiltrængtes. »Eftersom Os Elskl. Malte Sehested paa menige Borgeres og Almues Vegne i Vor Kjøbstad Stavanger«, hedder det i det herhenhørende Kongebrev, »hos Os underdanigst lader andrage den store Mangel, som der i Byen skal være for et Apothek, eftersom hvad derpaa bør fal at holdes, saavel for Speceri og Gewürtz, formedelst den lange og besværlige Vei, som der til andre store Kjøbstæder skal være, uden stor Møie og Besværing ikke kan bekommes«, og derfor beder, at det maa bevilges en Mand, som har præsenteret sig dertil, at forhandle fornævnte Species der i Byen; »da efterdi Vi af fornævnte Malte Sehesteds Relation naadigst erfare, det ikke at kan komme Borgerskabet der sammesteds til nogen Skade paa deres Næring og Brug«, bevilges det be.^{te} Person, Michal Ouge, at holde et Apothek i Stavanger.

Imidlertid viste det sig, at Kongsgaarden, Lensmandens Bolig, var overmaade brøstfældig; han henvendte sig derom til Kongen, som da bevilgede 150 Rdl. til dens Reparation.

I de følgende Aar finde vi ham virksom for at skaffe Stavanger Postforbindelser. For faa Aar siden havde Hannibal Sehested begyndt paa Oprettelsen af et norsk Postvæsen, og 1650 vare offentlige Poster satte igang der i Landet; men Stavanger var endnu ikke kommen med. I Efteraaret 1651 androg nu Malte Sehested tilligemed Lensmanden i Bergen, Ove Bjelke, hos Kongen om, at der maatte indrettes Post mellem Stavanger og Bergen ligesom andetsteds i Norge, og begge Lensmændene fik da Befaling til at indsende Forslag om, hvorledes de forment, at denne Post »bedst kunde anstilles«.

Næste Aar fik Stavanger Postforbindelse med Christianssand. I Mai (1652) anordnede Kongen, at Henrik Morians efterladte Enke skulde »anrette« Posten mellem Christianssand og Stavanger, da det af Malte Sehesteds Erklæring ses, at det er høinødvendigt og »Bønderne til Forskaansel kunde geraade«.

Samme Sommer var Malte Sehested i Danmark for at se til sine egne Sager. Ved denne Leilighed eller ikke længe efter⁴³) bad han Kongen om, at han maatte »forloves« fra Norge, da det faldt

ham svært at være saa langt fra sit Eget og fra alle gode Venner. Kong Frederik imødekom hans Ønske og gav ham ved Brev af 18. Marts 1653 Løfte paa Aastrup Len i Vendsyssel til Philippi Jakobi; den hidtidige Lensmand paa Aastrup, Henrik Belov, skulde da have Stavanger istedet.

Ved denne Tid ses han at have lovet Kongen Forstrækning til Flaadens Udrustning mod Pant i Jordegods⁴⁴). »Eftersom Os Elskelige Malte Sehested..... sig til Vores Flaades Udrustning paa Vores naad. Ansøgning godvilligen haver erbydet Os og Kronen i disse vanskelige og meget besværlige Tider nogen Udrustning at ville gjøre«, skriver Kongen den 11. Marts til Peder Reedtz, »hvori- mod han til Pant underdanigst er begærende efterskrevne Vores og Kronens Jordegods liggende i Dit Len....., da bede Vi Dig og naadigst ville, at Du Dig med forderligste mod Os erklærer om samme Gods Herlighed, Beskaffenhed, Beleilighed« etc.

Flaaden skulde udrustes i Anledning af det paa dette Tidspunkt stærkt spændte Forhold til England. Hertil forstrakte Adelen frivilligt Kongen med Midler til et Beløb af c. 170,000 Kr. mod Pant i Jordegods⁴⁵).

At Malte Sehested havde faaet det norske Len ombyttet med et, der laa i Nærheden af hans Gaarde, var saa meget mere heldigt, som ikke længe efter hans »Korsdage« med stor Svaghed begyndte, som skulde vare i syv Aar⁴⁶). Han var dog til Tider temmelig tilpas, og naar han var lidende, lod han sig ikke meget mærke dermed især for sin Hustrus Skyld, som altid tog sig det nær til Hjerte, naar han var uvel.

Noget af det Første, han fik at gjøre i sit nye Len, angik Forsvarsvæsenet, som Regeringen i disse Aar stadig arbejdede paa at forbedre⁴⁷). Han fik Brev om at skaffe Penge til Heste og Gevær i Sognene og hos Præsterne, saaledes som det var befalet hans Formand, og faa Besked om, hvad der af Formanden allerede var foretaget i Sagen, »paa det, det Fædrelandet til Tjeneste tilbørlig kunde blive værkstellig gjort«.

I Begyndelsen af næste Aar, 1654, besigtigede han med Christen Lange Gods til Mageskifte mellem Kongen og Søren Munk. I Juli derefter foretog han selv et Mageskifte med Ribe Kapitel.

Den paafølgende Vinter døde hans Søster Birgitte, som var Enke efter Hans Lykke til Krabbesholm. Han fik da den 1. Februar 1655 Befaling til paa det forestaaende Skifte efter hende at være Værge for Døttrene Johanne og Karen. Siden skulde han overlevere Værgemaalet til »den rette Værge og Broder efter Loven«. Broderen Niels Lykke var paa denne Tid i Udlandet.

Angaaende Lenet bemærkes, at han samme Foraar indsendte Melding om, at to Broer i Jerslev og Børglum Herreder vare ganske

forfaldne, »saa at Ingen undertiden to eller tre Dage tillige uden stor Livsfare kunde komme over dem«, hvorefter det blev ham befalet, at da den alfar Landevei faldt over samme Broer, skulde han handle med Bønderne i vedkommende Herreder om, at de udgave Noget til Broernes Opbyggelse, samt paa Kongens Vegne tilkjendegive Adelen sammesteds, at hvis den vilde bevilge, at dens Bønder maatte dertil udgive lige med Kronens, vilde Kongen lade Krongodsets Bønder give et — nærmere angivet — Beløb dertil af deres Gærde.

Imidlertid havde der »begivet sig nogen Irring og Tvistighed« mellem Malte Sehested og Mogens Rosenkrands til Landting angaaende et Kjær, hvilken Sag i nogen Tid havde været for i Retten og nu af Landsdommeren var bleven henvist til »gode Mænds« Besigtelse. Mogens Høg, Erik Juel, Otto Krag og Mogens Sehested fik da i Marts 1656 Befaling til at begive sig til det omtvistede Sted og efter Landsdommerens Dom »granske og grangivelig forfare al des Leilighed«, samt derefter afgive skriftlig Meddelelse om Resultatet til de Interesserede. Denne »Irring« gjorde dog intet Skaar i Venskabsforholdet mellem de to Naboer.

Men i dette Aar tog Malte Sehesteds Svaghed til⁴⁸). Dr. Creutz-haver i Viborg kom til ham; ogsaa Dr. Christen Ostenfeld tilkaldtes. Begge Lægerne fandt stor Vanskelighed ved Sygdommen; Fru Margrete ønskede da, at flere skulde raadspørges, og da hendes Husbond ikke var stærk nok til at reise til Kjøbenhavn, tog hun selv dertil og talte med Dr. Ole Vorm, Dr. Poul Moth og flere af de dygtigste Læger; de raadsloge med Dr. Christen Ostenfeld om Sygdommen og forordnede de bedste Midler, de kunde finde paa, som han da ogsaa brugte.

I Februar det næste Aar, 1657, mistede han sin Broder Mogens. Aaret efter døde hans Søster Sophie. Og den ulykkelige svenske Krig gik hen over Landet. Det var Alvorsaar. Paa det store Stændermøde 1660, som var indkaldt, for at man kunde forhandle om Midler til at hjælpe paa Landets store Nødstilstand, havde hans Svoger, Jørgen Reedtz, Fuldmagt for ham; Adelen's Indlæg af 19. September om en Consumptionsskat er underskrevet af Jørgen Reedtz paa Malte Sehesteds, Steen Reedtz', og egne Vegne⁴⁹).

Samme Aar skulde Skifte holdes efter Mogens Sehested, og Malte fik Befaling til ved denne Leilighed at være Værge for tre af Døttrene, Karen, Sophie og Margrete.

1661 underskrev han Arveenevoldsakten af 10. Januar.

Saa reiste han i Juni med sin Hustru fra Rydhave til Aastrup for at varetage Sagerne i Lenet⁵⁰). Da Forretningerne her vare besørgede, tog han den 5. Juli til sin Gaard Boller, blev der nogle Dage og begav sig saa paa Hjemreisen. Da han kom til Aalborg, befandt han sig ilde; hans Hustru bad ham blive der nogle Dage,

for at det ikke skulde blive værre ved Reisen i den stærke Hede, men han længtes efter at komme hjem og reiste videre. Paa Veien tog han ind paa Nøragergaard, hvor han traf sine Broderdøttre, Sophie og Margrete, og paa Krabbesholm til sin Svigerinde Karen Reedtz, Enke efter Jens Kaas. Den 13. Juli naaedes Rydhave. Da han var kommen ind i Stuen, omfavnede han sin Hustru og sagde: »Gud være tusindfold lovet, jeg er nu i mit eget Hus, og for alle Ting, at Gud har givet mig Dig, som jeg altid har havt saa stor Tjeneste og Omhyggelighed af i min Svaghed. Gud lønne Dig igjen, nu er jeg tilfreds, hvordan Gud vil have dette med mig«. Hans Hustru blev bedrøvet; saa gjorde han sig stærk og lod det synes, som var det kun hans sædvanlige Svaghed og Træthed efter Reisen. Men da den næste Dag Lægen, Dr. Creutzhaver, kom, fandt han ham helt svag og lidende af et »meget heftigt Skørbugs Flod, der havde sat sig for hans Bryst«; der var kun ringe Haab om, at han kunde staa Sygdommen igjennem.

Slægtninge og Venner kom nu til ham: Niels Kaas til Bækmark, som havde været gift med en Datter af hans Broder Mogens, og hans nuværende Hustru, Sophie Helvig v. d. Wisch, Mogens Rosenkrands til Landting og hans Hustru, Sophie Bille, og Karen Galde til Kokkedal. Han trøstede selv sin dybt bedrøvede Hustru, som bestandig var hos ham. Inderligt glædede det ham, da den 18. hans Søster, Anna Sehested til Sindbjerggaard, kom; efter hende havde han længtes meget i alle disse Dage. Den næste Morgen modtog han med stor Andagt Sakramentet.

Samme Dag kom hans Svigersker og Flere til ham; ogsaa Mogens Rosenkrands, som gjentagne Gange havde besøgt ham i hans Sygdom, kom for »ydermere at besøge og trøste«. Medens Dagen heldede, førte han skøn Tale med Præsten og de andre Omværende og døde om Morgen den 20. Juli stille ved fuld Bevidsthed.

Den 20. August fandt Begravelsen Sted i Viborg. Foran Kisten førtes den Standard, han havde taget fra Tyrkerne.

I Aaret 1663 oprettede Fru Margrete en Familiebegravelse i Viborg Domkirke⁵¹), hvor hun lod opsætte et anseligt Epitaphium over sin Husbond. Ved Epitaphiet findes Billeder af Malte Sehested og Margrete Reedtz.

Litteraturhenvisninger.

1. Knud Poulsen Kolding, Ligprædiken over Malte Sehested S. 29—31. 86.
2. Hermann, Geschichte des russischen Staats. — Bernhardi, Geschichte Ruslands.
3. Hermann. — Naruszewicz, Jan Karol Chodkiewicz' Levnet.

4. Ligprædiken over M. S.
 5. Hermann. — Bernhardi. — Ligpr.
 6. Ligprædiken over M. S.
 7. Zinkeisen, Geschichte des osmannischen Reichs in Europa III. — Jorga, Geschichte des osmannischen Reichs III.
 8. Lengnick, Geschichte der Lante Preussen. — Lengnick, Polnische Geschichte. — Naruszewicz, Chodkiewicz' Levnet.
 9. Ligprædiken over M. S.
 10. Sager fra Barritskov II. (1604—39). Rigsarkivet.
 11. Ligprædiken over M. S.
 12. Smstds. — Hist. Tidsskrift. 5. R. I. 691.
 13. Danske Samlinger 2. R. III. 127—137.
 14. Ligprædiken over M. S. — Danske Magasin 3. R. III. 27.
 15. Danske Mag. 3. R. IV. 67.
 16. Christian IV.'s egenhændige Breve ved Bricka og Fridericia II. 120.
 17. Smstds. II. 130.
 18. Sjællandske Registre.
 19. Sjællandske Tegnelser.
 20. Sjæll. Reg.
 21. Jydske Reg.
 22. Danske Mag. 3. R. III. 27.
 23. Sjæll. Reg. — Jydske Reg.
 24. Ligprædiken over Sophie Brahe. — Ligpr. over M. S.
 25. Sjæll. Tegn.
 26. Smstds.
 27. Trap, Beskrivelse af Danmark, IV. 126. 100. — Ligprædiken over Sophie Brahe.
 28. Danske Mag. 5. R. I. 161. 188.
 29. Jydske Tegn.
 30. Ligprædiken over M. S.
 31. Sjæll. Tegn.
 32. Ligprædiken over M. S. — Jydske Saml. 3. R. IV. — Militært Repertorium IV.
 33. Sjæll. Tegn.
 34. Smstds.
 35. Slange S. 1257.
 36. Ligprædiken over M. S.
 37. Erslev, Rigsraadets og Stændermødernes Hist. i Chr. IV.'s Tid III. S. 111. — Sjæll. Tegnelser.
 38. Ligprædiken over M. S. S. 190. 147.
 39. Trap V. 539.
 40. Norske Rigsregistranter VIII.
 41. Smstds. IX.
 42. Smstds. IX. X.
 43. Ligprædiken over M. S.
 44. Jydske Tegnelser.
 45. Fridericia, Adelsvældens sidste Dage S. 212.
 46. Ligprædiken over M. S.
 47. Jydske Tegn.
 48. Ligprædiken over M. S.
 49. Holbergs Danmarks Hist. III. S. 297.
 50. Ligprædiken over M. S.
 51. Marmora Danica II. 205. — Trap. IV. 591.
-